

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

30.000 besøgte 4. maj-aftenen Ryvangen. Små piger lagde blomster på hver enkelt grav. — Læs i øvrigt side 99.

CARL B. CHRISTIANSEN
& CO. A/S
Landlystvej 38
Telefon 75 11 83 - 75 02 89

Vandfast slibepapir
Slibebånd og
sliberondeller
til alle formål

SV. AA. JACOBSEN
Bogtrykkeri
Nygade 39, Ringkøbing

FOLKETURIST A/S
Aaboulevarden 84, København
Tlf. 35 56 33

HASLEV
SEMINARIUM

K. BRAMMER'S EFTF.
Orla Petersen
Boghandel
Stengade 10, Helsingør

SORØ
UNGDOMSSKOLE

N.P. OLSEN^S EFTF.
SVEND AAGE
GULD OG SØLV *
UHRE OG OPTIK
EBELTOFT

Lund

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HØJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, Horsens.

Henvendelser ang. feriehemmet på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Generalmajor F. B. Larsen, Smakkegårdsvej 17, Gentofte.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV. Skolen Taga 421. Privat Taga 328.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skrædermester Jacob Brandt,
Ørnevej 63, NV.

Afd.chef, civilingeniør Mogens Dyre,
Gilbækhus, Gildbro pr. Nordborg.

Overpostbud E. Holger Grome,
Byvej, Maglebylle, Kastrup.

Bankfuldmægtig Olav Holst,
Bengtavevej 6, Hellerup.

Seminarirektor, cand. mag.
Paul Holt, Trøjborgvej 82, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen,
Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorff-
lund allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, Århus.

Civiloverpolitbetjent S. Julsgård Lar-
sen, Boeslundevej 1, Brh.

Arkitekt Ove Ch. Lembcke, Brødre-
gade 19², Randers.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.

Dr. Børge Næsted, Store Torv 16-18,
Århus C.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20,
Herning.

Tidsstudietekniker Børge Emil Peder-
sen, Emdrupvej 125², NV.

Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Sognepræst Poul Riis, Slagelse.

Dommer K. Thestrup, M.F., Herning.

Bladet PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

Annoncer.

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Tagensvej 85 E, København N, TAGa 8502 (kontortid 10-12, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 55538.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Skoleinspektør Johs. Fosmark. (Medl. af Dansk Fagpresseforening), Frederiksborgvej 109, København NV. Skolen: Taga 421, Privat Taga 328.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri, Ringsted

Næste nummer udkommer ca. 25. juli.

INDHOLD

4. maj-dagen markeret ud over hele Danmark	83-95
Frihedsmuseet flyttede til Bov	95
Rekordbesøg i Ryvangen	99
Der skal skaffes 100.000 kr. til Frøslev	100

4. maj 1967

Store folkefester og mange gudstjenester landet over markerede dagen som mindedag for den største dag, vort slægtled har oplevet.

PÅ BORNHOLM

Et lysende 4. maj på tårnet

Hjemmeværnskompagni Hasle's 4. maj fest blev igen i år en stor succes med deltagelse af små 2.000 mennesker. Der var skeptikere, der mente, at arrangementet i Simblegårdsbakkerne ikke ville kunne konkurrere med „Hemsøboerne“ i TV, naturligvis fik de ikke ret. Der skal betydelig mere end en fjernsynsudsendelse til at tage konkurrencen op mod så dejlig en forårsaften, som vi oplevede den fjerde maj.

Umiddelbart efter afslutningen af gudstjenesten gik et fakkeltog, anført af Bornholms Værns Tambourkorps, fra skolegården til Simblegårdsbakkerne, hvor festens anden del holdtes.

Her blev gæsterne budt velkommen af et lysende 4. MAJ på tårnet og lys i hjemmeværnsgårdens vinduer. Da fakkeltoget nåede frem i den tiltagende skumring, tændtes bavn, og tambourkorpsen spillede. Efter velkomst af kompagnichefen, boghandler Søren Andersen, Hasle, holdt Bornholms kommandant, oberst Aage Sommer, båletalen.

I BOVLUND

9. april og modstandskampen

Bovlund Ungdoms- og Foredragsforening holdt 4. maj-fest i forsamlingshuset, hvor der var god tilslutning. Formanden, fru Gudrun Refslund, bød velkommen, og aftenens taler var førstelærer Svend Aage Filipesen, Øster Højst, der var befalingsmand den 9. april 1940 på Søgård-lejren. På en uhyre interessant måde skildrede førstelæreren alarmerin-

gen og det videre forløb samt træk fra modstandskampen.

Der var kaffebord, og bagefter fortalte førstelæreren forskellige personlige oplevelser fra besættelsen.

I FREDERICIA

At vælge – og at betale for det

I Fredericia samledes man på Banegårdspladsen. Redaktør Stig Jensen sagde bl. a.:

Humanisme og fædrelandskærlighed var fremtrædende egenskaber hos dem, der deltog i modstandskampen. Forstår vi at bevare friheden og medmenneskeligheden? Næsten overalt på kloden kan konstateres ufred i dag, men det eneste, vi kan klare os videre på, er fred og fordragelighed — måske mest det sidste.

Vælg, hvad du vil

Provst Hein nævnte det gamle irske ordsprog: Vælg, hvad du vil, men betal for det.

— Man får intet gratis og stilles ofte for et valg, som vi blev det i besættelsestiden. Nogle valgte at smøge kraven op og afvente, at de gamle tider skulle vende tilbage, mens andre valgte at gøre modstand. Begge parter betalte prisen for deres valg. De, der smøgede kraven op, kom ikke gratis til det — og det mærkes endnu i det offentlige Danmark. De øvrige betalte med tortur, fangenskab, mord og henrettelse, så de, der i dag må savne, betalte deres.

Vi må ønske, at det, vi lærte i disse fem år, at friheden ikke ejes, men skal tilkæmpes, må blive husket, og at det at

C. JØRGENSEN Købmand Hoptrup, Marslev	EJNAR SCHMIDT Produktthandler Langelinie 12, Vejle	BOSTED BRUGSFORENING Sørby pr. Slagelse Telefon (03) 545 - 218
JØRGEN ANDERSEN Tømrermester Regerup pr. Glumsø Telefon (03) 750 - 187	SINDAL CEMENTSTØBERI Sindal	KAJ SEHESTED Tornegården, Birkerød
C. B. BREDFELDT Kgs. Nytorv 21, K. Telefon 11 35 90	A. NIELSEN Ulstrup	FR. BRORSEN Aalborg Kaffe- & Thehandel Aalborg
BLANKET FORLAGET Ndr. Fasanvej 154, København N. Telefon 34 21 76	SAGFØRER-AUKTIONERNE I AARHUS Frederiksgade 80, Aarhus	VEJLØS BOGTRYKKERI Kordelsgade 38, Kalundborg, tlf. 132
SJØRRING MASKINFABRIK Sjælland	CONTINENTAL VIN-IMPORT Vejle	AXEL MIKKELSEN Tapet- & Fårvehandel V. Strandgade 25, Ringkøbing
M. MIKKELSEN & SØN Malermestre Museumsgade 2, Aarhus	LEGETØJSFORRETNINGEN DUKKEHJEMMET Silkeborg	TAGE TRABJERG Maskinfabrik — Aarhus
J. JENSEN Slagtermester Nørreport, Holstebro	SØNDERBORG BOGTRYKKERI	L. DAMGAARD NIELSEN A/S Konfektionsfabrik — Silkeborg
ALLERT Sallingvej 2, København F.	K. GADE NIELSEN El-installatør Sct. Laurentiivej 3, Skagen	FLEMMING JØRGENSEN Manufaktur — Gudhjem
LAURIDSEN & JENSEN Radio — Fjernsyn Storegade 29, Ribe	A. G. THOMSEN Skotøjshandel Algade 14, Skælskør	MICHELSSEN & JACOBI Nørregade 19, Haderslev
J. J. JENSEN Murermester Tranebjerg	MARSTAL TRÆLASTFORRETNING A/S Marstal	KINO Skælskørvej 8, Sorø
KEMISK INDUSTRI Vejle	KONTANTFORRETNINGEN Manufaktur — Ernst Christensen Hovedgaden 47, Birkerød	JOHS. NIELSEN'S VOKSTAVLEFABRIK Tune
H. H. LARSEN & SØN Nordhavnen, Vejle	MASKINFABRIKKEN HERBERG A/S Finderupvej 5, Skjern	HARRY FLØISTRUP Bogbinderi Peter Hvitfeldtsstræde 9, København
E. EILERTSEN Ingeniør Kirkegade 3, Struer	SPORTSMAGASINET Ringstedgade 4, Roskilde	IVAR K. SMELNECKE Ingeniørfirma Badstuestræde 17, København K.
LØVEAPOTEKET Nyborg	TH. FLAGA Slagtermester Bistruplund 2, Birkerød	THYLANDS TRÆLASTHANDEL A/S Vestervig
J. JUNGET A/S Mindegade, Herning	WILSON OG CO. Rejsebureau Bredgade 28, K - Tlf. Mi. 4150	PLOV FABRIKKEN SKJOLD A/S Lind pr. Herning
K. BJØRENG Østergade 4, Aarhus	LUTHERSK MISSIONSFORENING HØJSKOLE Hillerød — Telefon (03) 26 07 66	JYSK RULLEGARDINSFABRIK A/S Vejle
ESBJERG BANK A/S Kongensgade 70, Esbjerg	NIELSEN OG RAUSCHENBERGER Ingeniørfirma Lundtoftevej 7 — Telefon 88 22 66	VALD. RASMUSSEN Smedemester Tendrupvej 17, Hornslet

være dansk ikke er en fri ret, men noget, der koster.

Der er ingen frispillere her i livet. Den, der lever menneskelivet, kommer også til at betale prisen.

I FREDERIKSHAVN

Lys og blomster

Mange mennesker var d. 4. maj mødt op ved Bangsbomuseet i Frederikshavn for at overvære mindehøjtideligheden i anledning af befrielses-dagen. Foran museet spillede et hjemmeværnsorkester forskellige nationalmelodier, hvorefter frihedsbudskabet blev oplæst over højttaleren. I alle vinduer på museet var der levende lys. Det gav en hyggelig og medlevende stemning i den milde forårsaf-ten. Hjemmeværnsorkestret sluttede arrangementet med at spille yderligere nogle melodier.

På pladsen foran Frederikshavn kirke nedlagde overlærer Robsøe en krans ved friheds-monumentet. Det var i dagens anledning smykket med Dannebrogslag, og en kraftig projektør medvirkede ligeledes til at give ceremonien det rette præg. Også her samledes mange mennesker for at overvære højtideligheden, der var sat i stand af det grønne udvalg i Frederikshavn.

I FUGLEBJERG

Kirke og forsamlingshus

Traditionen tro blev Danmarks befrielse mindet af de uniformerede korps i Fuglebjerg ved gudstjeneste i Fuglebjerg kirke med efterfølgende samvær i Fuglebjerg forsamlingshus.

I øvrigt blev dagen i Fuglebjerg mindet med flagallé i byens gader, og ved gudstjenesten var foruden medlemmer af de uniformerede korps også samlet mange andre af byens borgere. Pastor I. M. Hauge prædikede.

En udfordring i 1967

Ved sammenkomsten i forsamlingshuset bød formanden for hjemmeværnets oplysningsudvalg, gdr. Hans Pedersen, Hårslev, velkommen, og frihedssangen blev sunget.

Under kaffen blev sunget flere andre friheds- og fædrelandssange, og konsulent Tage Albertsen, Sønderjylland, talte både gribende og appellerende om dem, der var med i kampen mod det onde og måtte betale prisen herfor.

Selv om nationalstaten siges at være passé, hvis man skal forstå den megen tale om det europæiske Fællesmarked, så bør vi huske, at vore menneskerettigheder ikke vil kunne bevares uden nationale følelser, og det var også nationalismen, der vandt den sidste verdenskrig. Det er fastslået, at modstandsbevægelsen i de nordiske lande, i Holland, Frankrig og Jugoslavien, betød lige så meget i krigshandlingen som én af de implicerede stormagter.

På grundlag af en rejse til Israel, hvor Tage Albertsen havde set den påskønnelse, som man ved det ny Jerusalem viste Danmarks indsats i jødeforfølgelserne, skildrede han i mange detaljer hele den danske modstandskamp og fremdrog enkelte skikkelser og personligheder i undergrundsarbejdet, bl. a. i relation til Chr. den 10's brev til den tyske besættelsesmagt. En våbenløs konge fortalte den store krigsmagt, at hvad den gjorde mod danske jøder, gjorde den også mod ham.

I disse tunge år forstod vi Grundtvigs verslinie: „Kærlighed til fædrelandet er den sande odelsret“, og vi lærte et betydningfuldt fællesskab gennem rædslerens år.

I GRENAÅ

Om demokrati og tyranni

En kreds af mennesker samledes den 4. maj ved mindestenen på Baunehøj i Grenå for at mindes krigens faldne.

Det var foreningen af gamle frihedskæmpere i Grenå, P. E. II, der arrangerede højtideligheden, hvor kørelærer K. Bering bød velkommen og sagde, at der næppe er nogen skønnere plet end denne på Baunehøj. Men måske er det netop, fordi det er den 4. maj, og vi er samlet her ved mindestenen, at stedet føles så skønt, sagde han.

— Der er to ord, der lyder stærkt til alle tider, sagde pastor J. E. Kaarsbo i sin mindetale. Det er demokratia og tyrannia — folkestyre og herskerstyre.

Vore døde kammerater kæmpede mod tyranniet, der var så fælt, at selv oldtidens tyranni blegnede.

At hvert menneske har ret og lov til at tænke og tale frit, var der nogle, der ville kæmpe for og ofre livet for. Hver den 4. maj kommer disse menneskers død tæt ind på livet af os.

Lad os tænke på, at det endnu er nød-

vendigt at kæmpe for demokratiet. Ikke mere end fire timers flyverejse fra Danmark er der mennesker, som er udskilt fra det offentlige liv på grund af manglende demokrati. Vi må stadig kæmpe for, at demokratiet bliver anerkendt. Endnu er der en frihedskamp verden over, og vi takker dem, der kæmpede for og døde for demokratiet.

Derefter nedlagde auktionsmester Møller Pedersen en krans ved stenen og sagde: — Der blev dengang ofte sagt: „I skal ikke blive glemt“. Stenen her på Baunehøj skal minde os om den onde tid, men hvor længe vil den blive husket?

I skolerne tales der for lidt om de fem år, og det er derfor vores pligt at fortælle de unge om den tid. Vi må indprente dem, at de skal huske de mennesker, der satte livet ind på, at vi skulle få den frihed, vi alle elsker.

I GRAASTEN

Mindet om Paludan-Müller hædret

På 22 års dagen for Danmarks befrielse, den 5. maj 1945, blev der to steder i Graasten holdt korte mindehøjtideligheder. Kl. 9 lagde politimester Ivar Møller en buket ved mindestatuen ved politigården. Kl. 9,30 lagde apoteker A. K. Andersen en buket ved oberst Paludan-Müllers mindemur ved indkørslen til Graasten slot.

Ved højtideligheden var der samlet en del mennesker, bl. a. elever fra Graasten Husholdningsskole og fra Graasten Borger- og Realskoles ældste klasser.

Ved mindemuren udtalte apoteker Andersen, specielt henvendt til de unge, at ligesåvel som det var en tradition den 4. maj om aftenen at sætte lys i vinduerne, ligeså var det en tradition at holde disse korte mindehøjtideligheder. Han sagde, at det ikke blot var en smuk tradition, men at det for mange af de ældre også var et minde.

I HADERSLEV

Tusinder til lysfest

Lysfesten i Haderslev havde samlet over 8.000 deltagere. Aftenens hovedtaler, fhv. kirkeminister og medlem af Danmarks Frihedsråd, Arne Sørensen, understregede betydningen af en vågen befolkning, der også i fredstid forstod deres ansvar.

65 procent af befolkningen ønsker vort

E. MARTENSEN Aut. installatør Glud pr. Horsens
C. J. BORELLA-HANSEN Statsaut. el-installatør Algade 32, Vordingborg Telefon (03) 775 Vordingborg 474
T. SØNDERGAARD LARSEN Blikkenslagermester Godthaabsvej 7, Ringkøbing
H. ULF NIELSEN Danmarksgade 14-16, Aalborg
JYDSK MURER- & ENTREPRENØRFORRETNING Gerlachsgade 28, Aarhus
FREDE BUUR-ANDERSEN Tømremester Th. Nielsensvej 25, Herning
M. CHRISTOPHERSEN Isenkræmmer Jernbaneplassen 15, Lyngby Telefon 87 12 63

AABENRAA MARGARINEFABRIK Nybro 5, Aabenraa
B. JOHANNSEN Trikotagehandler Hovmeden 12, Randers
HANSEN & COMP. A/S Det gamle Vinfirma Gerritsgade 31, Svendborg Telefon 21 00 38
M. NIELSEN's TØMMERHANDEL Stationsvej 1, Tarm
HADSTEN HØJSKOLE Telefon Hadsten 199
TØMMERMESTER J. AALLING Telefon (045) 2 51 66 Moltrup, Haderslev
I/S BECH HANSEN & STUDSGAARD Spedition Telefon 1461 — Rønne
CHR. BRINK & SØN Slagtermestre Bredgade 6, Lem
J. L. MØLLER Møbelfabrik Oddervej 202, Aarhus
SPARE- & LAANEKASSEN FOR BOGENSE & OMEGN Bogense

SVEND ANDERSEN Møbelhandler Søndergade 15, Horsens
H. HANS NORLAND & ARNE STENTEBJERG Torvet 18, Esbjerg
J. C. HANSEN v/ Lennart Hansen Urmager - Guldsmed - Optiker Augustenborg, tlf. (044) 7 14 12
HARTVIG GRAVESEN A/S Manufakturforretning Storegade 15, Tarm
HADS HERRED SPAREKASSE Odder
EINAR HØGSTED I/S Søndergade 40, Frederikshavn
LUNO MØBLER Volden 6, Aarhus
DANSK HYDRAULIK INDUSTRI A/S Juelsminde
BJERRINGBRO STOLEFABRIK
SØNDERMARK's MØBELFABRIK I/S
SPAREKASSEN FOR HIRTSHALS & OMEGN
E. FABIENKE Købmand Vestergade 2, Maribo
BYENS KLICHE ANSTALT Frederikssundsvej 269, Brønshøj Telefon Bella 5666
OTTO ENGELHARDT Blikkenslagermester Nørregade 7, Frederiksværk Telefon (03) 345 Frederiksværk 86
K. DUE Dyrlæge, Køgevej 5, Karise Telefon (03) 688 Karise 9, privat 309
BRDR. W. HANSEN El-installatører Vestergade 84, Thisted
SØNDERBORG ANDELSSVINESLAGTERI

fortsatte medlemsskab af Nato. De råber bare ikke så højt som modstanderne, der forsøger at føre en uansvarlig politik, sagde taleren.

Aftenen sluttede med den store tappestreg, hvor Slesvigske Fodregiments musikkorps og tambourkorps sammen med danske og engelske styrker viste deres kunnen.

I HILLERØD

Guds velsignelse kom i mørke klæder

I Frederiksborg slotskirke holdt sognepræst Jon Juul en mindegudstjeneste for mange tilhørere, så mange, at flere måtte stå op nederst i kirken.

Pastor Juul bragte minder frem fra de fem svære år:

— Vi fik vores frihed på en meget skånsom måde, selv om vi gennem besættelsen ofte havde oplevet Guds velsignelse komme i mørke klæder. Dermed var velsignelsen ikke mindre velkommen. Jon Juul omtalte også befolkningens handlinger i årene 1940—45: — Om man var modig eller bange. Bare man gjorde det, man skulle. Meget ofte kunne man ikke lade være.

Rundt om bassinet i slotsgården var der opstillet fyrfade på bassinkanten, et festligt syn.

I HJØRRING

Friheden er livsnerven

4. maj-højtideligheden på mindepladsen på Hjørring kirkegård havde også i år samlet stor tilslutning, idet der deltog omkring 1000 mennesker.

Efter at frihedsbudskabet fra London havde lydt over højtaleranlægget, bød overlæge Johannes Thyssen på 4. maj-komiteens vegne den store forsamling velkommen, og derpå talte borgmester Harris Troensegaard, idet han med citater af bl. a. Otto Gelsted og Morten Nielsen skildrede de følelser, som kom til udtryk, da vi havde mistet friheden den 9. april.

— Men efter fem onde og mørke år præget af had, utryghed og frygt, kom friheden atter til os som et lys fra London, friheden fra undertrykkelse, mord og vold, friheden til atter at tænke, tro og tale, friheden til at leve livet i dets rigeste mangfoldighed.

Friheden er livsnerven i al menneskelig tilværelse, men den lever ikke af sig selv. Friheden skal værnes og vogtes som et dyrebart smykke.

Vore tanker går i aften til det græske folk, som netop har mistet sin frihed, men der findes også herhjemme mennesker og organisationer, som ønsker at begrænse friheden. Derfor må vi stadig være på vagt, og i dyb taknemmelighed og ærbødighed mindes vi frihedskampens faldne.

I KOLDING

Højtideligheden ved Staldgården samlede ca. 300

Konsulent Tage Albertsen mindedes i sin tale dem, som med livet som indsats stillede sig i vejen for besættelsesmagten.

— Vi skal mindes dem, fordi de har deres væsentlige andel i, at vi i aften kan samles her som frie mennesker, sagde Tage Albertsen. Men vi skal også mindes dem, fordi vi næsten dagligt kan læse, at de nationale staters tid er forbi. Det er farlig tale, fordi det netop var den nationale følelse, modstanden byggede på. En lille flok mennesker bar jernbyrd for en hel nation.

Tage Albertsen sluttede med at citere inskriptionen på gravstenen for 11 danske modstandsfolk, hvoraf dyrlægesønnen Per Sonne er den mest kendte, som en nat blev henrettet ved nakkeskud af Gestapo og i ly af mørket begravet på Ryvangen i København. På stenen, der rejstes efter besættelsen, står: „De gik ud en nat og kæmpede — også for dig“.

I MARIBO

Deltagelse af hundreder af byens og oplandets unge

Med en tilslutning på stærkt op imod et par hundrede deltagere, kredsens drenge, førerstab og forældrerepræsentanter, festligholdt FDF's Maribo-kreds onsdag aften den årlige befrielsesfest på hotel „Byfogedgården“, hvor kredsføreren, bogholder Johs. Christensen, bød den store forsamling velkommen efter forudgående fanehilsen, der blev ført med „Vaj højt, vaj stolt vort flag“.

Domprovst Felter talte til de unge om FDF-bevægelsen og dens betydning. FDF's senior-orkester „Concord“ fra København holdt derpå vældigt bifald for en række gode musiknumre, der måtte suppleres op med ekstranumre, før orkestret pr. rutebil kunne sætte kurs tilbage mod hovedstaden.

Resten af aftenen gled hen med fornyelig underholdning — bankdirektør

E. Lindberg bidrog med munter oplæsning, pogene med nogle gode sangnumre, missionær Steenberg med forevisning af en tonefilm fra „Fuglereden“ i Libanon — alt hilst med fortjent bifald.

☆

Selve 4. maj-dagen blev af såvel FDF'erne som af de grønne pigespejdere fejret på højtidelig måde efter forudgående mønstring foran hytterne ved Sdr. Boulevard, hvorfra de mange unge marcherede gennem byens hovedgader til højmessen i Domkirken, hvor der blev lejlighed til at overvære den smukke højtidelighed, der gik forud for missionær Ethel Petersens genudsendelse.

Først ved godt 16-tiden blev der sat punktum for festligholdelse af 4. maj-dagen, der var blevet markeret på så værdig en måde for de mange unge.

I NYBORG

Kampen skal skildres for mange generationer

Den smukke tradition at højtideligholde befrielsesaftenen den 4. maj havde i Nyborg fået meget stor tilslutning. Medlemmer af hjemmeværnets forskellige afdelinger og lotter mødtes på havnepladsen og gik derfra, med Odense hjemmeværnsorkester i spidsen, gennem byens gader med fakler og sluttede marchen ved kirken, hvor man tog del i gudstjenesten, der også havde fået tilslutning fra anden side. Kirken var næsten fyldt.

— Vi anede vel knap, hvilken skæbne besættelsesmagten havde tiltænkt os, men med gysen tænker vi på den livsform, besættelsesmagten stod for, det barbari og den umenneskelighed, der var sat i system, sagde fængselspræst I. H. Schiellerup. Gud være lovet, at krigen blev standset ved vor grænse, og vi blev skånet for et blodbad. Det var ikke vor fortjeneste, men Gud løste os ud af farerne ved sin forunderlige nåde, og selv om vi, der oplevede denne befrielse, efterhånden bliver i mindretal, vil man forhåbentlig i mange år fejre denne dag og mindes den med glæde og tak.

Det skulle nødig være en sag om hukkommelse alene. Det skal skildres for mange generationer i efterslægten, at 4. maj-budskabet var den største oplevelse i århundreder, der gjorde det muligt for os at leve videre som mennesker og ikke

PASTOR MELBY
Præstegaarden
Birkerød

A/S VESTFYNS ELFORSYNING
Østergade 38, Assens
Tlf. (09) 71 21 77

Revisionsfirmaet
E. FRANDSEN
Kolding

J. S. PEDERSEN
Hjallesevej 42, Odense

ODENSE

JOHAN & AXEL HORNBECH A/S
Frugtsaft- &
marmeladefabrik
Hadsund

FA. PREBEN HENRIKSEN
Møbelfabrik
Tlf. (053) 6 06 89
Vejen

LEIF HINTZE'S
„SKIBSHANDEL“
Toldbodgade 3, Rønne, Bornholm
Tlf. (03-955) 2229

F. FRIEDMANN & SØN
Bomporten 3
Gentofte

ROSKILDE CHAMPIGNON
& **KONSERVES INDUSTRI**
Gormsvej 11—15, tlf. 35 08 89
Roskilde

BORNHOLM

BY- & LANDBOSPAREKASSEN
Danmarksgade 64
Frederikshavn

THORKILD SØRENSEN
Auto-forhandler
Skælskør

BLIKKENSLAGER-
FORRETNINGEN
Oksevej, Padborg

SANKT KNUDS APOTEK
Kongensgade 60, Odense
Tlf. (09) 12 02 72

SPAREKASSEN
FØR KJØGE & OMEGN

BRØRUP
SPAREKASSE
Brørup

J. LEHMAN DEGN
Boghandel
Søndergade 28, Horsens

SELSØ LINDHOLM GODSKONTOR
Lindenberg pr. Roskilde
Tlf. (03 401) 6

NEDERGAARD-FOTO
Vestergade 15
Nykøbing Mors

FREDE GRAU
Tømrer- & snedkermester
Søndergade 16
Guderup, Als

som viljeløse robotter under et djævelsk regime, der kun ønskede os bastet og bundet.

I NYSTED

Festlig faneborg

4. maj aftenen i Nysted kirke blev både højtidsfuld og festlig, og den store deltagelse — kirken var næsten fyldt — var et vidnesbyrd om, at mange i menigheden finder den tradition god at mindes befrielsesaftenen.

Optakten til denne specielle gudstjeneste var farverig og festlig. 22 faner fra foreninger og organisationer i Nysted og omegn dannede en smuk borg. Hjemmeværnsfolk og spejdere var mødt i uniform, og fanen fra „Gamle Danse's Værn“ blev ført frem af folk i rød-hvide folkedragter. Faneborgen dannede i midterskibet et smukt syn, der understregedes af de levende lys i stolestaderne.

Pastor Hansen-Jacobsen, der har skabt denne tradition, talte om den lyse forårstid, om 4. maj ud fra Kr. Himmelfartsdag's tekst. Pastoren sagde bl. a.:

Fællesskabet i dag

— For mange er 4.—5. maj kun historie, men vor befrielse i 1945 må aldrig blive gammel, støvet historie. For i dag tør vi slet ikke tænke på, hvordan tilværelsen ville forme sig for os, om vi stadig var under tysk militærdiktatur. Der er jo aktuelle begivenheder ude i verden, som maner til eftertanke. Vel skal vi prøve at glemme had, bitterhed og sorg, men vi må aldrig glemme at være taknemlige over, at vi fik vor frihed tilbage. Det er nok værd at mindes, i det mindste en gang om året.

Under besættelsen oplevede vi, hvordan fællesskabet voksede sig stærkt. Nu er der gået 22 år siden befrielsen, og i dag tager vi det som en selvfølge, at vi kan tænke, tro og tale frit, og at smørret ikke er rationeret. Men er vi taknemlige? Nej, har vi i det hele taget et fællesskab i dag, er det et fællesskab om utilfredshed. Lad os i stedet glæde os over, at vi har hjem og arbejde og føde, og lad os, som den gamle konge sagde, sende takken højere op.

Sang og recitation

Overlærer, fru Ellen Yde, bidrog meget smukt til den gode aften med recita-

I Padborglejren

Gribende mindestund i lejren — Lejrkommandanten håber, at hjemmевærnet vil videreføre den smukke tradition

Flere steder i Sønderjylland samledes man den 4. maj for at mindes Danmarks befrielse i 1945. 4. maj sammenkomsten i Padborglejren formede sig af flere grunde som en meget gribende og manende højtidsstund. Der var mødt mange både fra det store grænsesogn samt mange landsmænd fra Sydslesvig, og man dvælede i tankerne sammen ved en periode, der nu snart er historie, men som dog stadig for mange står uudsletteligt prentet i erindringen.

Mindehøjtideligheden ude i lejren indledtes med koncert ved Padborg Jernbankeorkester. Der var hjemmевærnsudstilling i tårnet, og de mange mødedeltagere benyttede desuden lejligheden til at bese lejren.

Lejrens myndige kommandant, oberstløjtnant Nielsson, bød — efter at flaget var taget ned — velkommen, idet han bl. a. fremhævede, at kommandantskabet i Padborglejren også i år havde villet højtideligholde Danmarks befrielse, selv om der ikke for tiden er anbragt militære enheder i lejren. Da der imidlertid altid havde været stor tilslutning af den lokale befolkning til mindestunden i lejren, havde man afstået fra at aflyse i år. Kommandanten takkede derpå jernbankeorkesteret for dets medvirken, ligesom han takkede hjemmевærnet, idet han bl. a. sagde:

— Måske kan hjemmевærnets medvirken medføre, at netop hjemmевærnet

„Pigerne“ i Frøslev giver deres glæde luft den 5. maj.

tion af „Der rider en konge“ og Morten Pedersens „Ved Gud, vi får lært at vente“ samt ved solosang, „En lærke letted“ og „Du gav mig, o Gud, en lod af din

jord“. Glemmes må heller ikke kirkens meget unge kor, der sang „I Danmark er jeg født“ og „Vort modernål er dejligt“.

GREGERS PETERSEN A/S Træløst - Bygningsartikler Aarhus Nordhavn	HARALD JENSEN Bogbinderi Fynsgade 4, Herning	JOHANNE KAJUS Jernbanegade 6 - Ebeltoft
PAPIRLAGERET NYKØBING FALSTER A/S Langgade 22 - Tlf. (03) 85 23 22	N. OLSEN Malermester Bankevej 38, Sorø	ODDER VULKANISERINGSANSTALT Østergade 26, Odder
KØBMANDSGARDEN Faxe Ladeplads H. Tuekjær Jensen - Tlf. (03 716) - 14	POUL HARDAHL Sportshandler Hj. af Algade og Skolegade Brønderslev	J. L. BECH & CO. Kul - Brændselsolie Torvet 20, Horsens
KAI SONNE Aut. elektrinstallatør Brøddegade, Gudhjem, tlf. 03-985 - 2	MIDTSJÆLLANDS TØJRENSERI Vestergade 3, Tølløse	HØRNING KRO Tlf. Hørning 1
GREVE L. W. SPANNECH Kjærstrup pr. Holeby Tlf. 03-918 - 3	BINDSLEV HANDELS- & LANDBRUGSBANK	HOTELPENSION SKOVLY Sønderhav - Kollund
H. C. RIDDESBORG Slagtermester Østergade 30, Rønne, tlf. (03-955) 564	EBELTOFT SKOFABRIK Ebeltoft	MØNSTED Stoholm
BENT PEDERSEN Slagtermester Tværgade 8, Nyk. Falster Tlf. (03) 85 13 90	PALLISBJERG Staby - Ulfborg	F. PEDERSEN Taars
NR. ALSLEV „BRUGSFORENING“ Nr. Alslev - Tlf. (03 834) - 31	JENS B. ERIKSEN Emballage Erantisvej 44 - Næstved	O. PETERSEN & CO. Slotsgade 15, Hillerød
CARL P. JENSEN Traktorimportør Nørre Nebel	KYHL'S OFFSET REPRODUKTIONSANSTALT Søborg Hovedgade 94, Søborg	N. C. OLESEN Gethersvej 18, Randers
A. HUSBALLE Radioforhandler Uldum	FRYDENLUND BYGGEFORRETNING Haslevej 5, Rønne, tlf. (03-955) 305	MOSES METZ & CO. P. Skramsgade 17 København K.
KOLIND BOGHANDEL	TH. KROG „Autoforhandler“ Vesterbro 62, Odense, tlf. (09) 12 38 90	P. O. RASMUSSEN Kgs. Lyngby
KARL HANSEN Cykel- & radioforretning Ulstrup - Tlf. 29	KNUD AAGE HENRIKSEN Malermester Nørrevold 26, Nakskov Tlf. (03 925) 635	S. LØVSTAD Foto- & Kinomagasin Bredgade 14, Herning
SKRILLING KAROSSERIVÆRKSTED Skrilling, Fyn, tlf. (09) 40 85 11	RESTAURANT HYTTE Havnen, Rønne Tlf. (03-955) 613	I. H. OLSEN Algade - Vordingborg
NAKSKOV BATTERISERVICE Vejlegade 26, Nakskov Tlf. (03 925) 1147	PAUL JENSEN „Fotograf“en Vestergade 5, Stubbekøbing Tlf. (03) 84 10 63	J. P. HANSEN Bagermester Nørregade 19, Varde
JYKO A/S Hermodsvvej 22, Aabyhøj	A. LYNGBY-PETERSEN Farve og tapet St. Torv 4, Rønne, tlf. (03-955) 827	FREDERIKSBERG PAKKASSEFABRIK Biblioteksvej 54, Hvidovre
A. J. JENSEN Kolonial Alminde, tlf. 8	GREVE H. H. MOLTKE Thurebyholm, Tureby Tlf. (03-683) 107	EMIL LAMPS LINIERANSTALT Svanemosegaardsvej 9, København V
MULTIFOTO Torvegade 35, Esbjerg	CARL C. BIEHL Slotsgade 15 - Graasten	JOHS. & AAGE PETERSEN Slagtermestre Bistrupvej 5, Birkerød

i Bov sogn fører traditionen videre. For det er jo bedrøveligt nok en kendsgerning, at det er sidste gang, at 4. maj 1945 kan mindes og højtideligholdes her på dette sted på foranledning af en militær enhed eller myndighed. Så fremover må det derfor være andre, der tager initiativet til og drager omsorg for, at man kan mødes her og mindes befrielsesaftenen i maj 1945 ved en højtidelighed netop på dette sted.

Frihedsbudskabet

Oberstløjtnant Nielsson fortsatte: — Når man nemlig tænker på, hvordan man her i Nordslesvig endnu næsten 50 år efter med ægte sønderjysk vedholdenhed samles på afstemningsdagen for at mindes glæden over genforeningen i 1920, så forekommer det ganske naturligt og selvfølgelig, at man også her i grænselandet 22 år efter og sikkert år ud i fremtiden ønsker at kunne samles for at mindes befrielsen i 1945. Særlig her i Bov sogn, hvor man havde den knugende fornemmelse af tysk undertrykkelse tæt inde på livet ved denne lejr, som dengang var tysk koncentrationslejr — ganske vist ikke af værste slags — men hvor dog mange danske mænd og kvinder sad indespærrede. Mange blev herfra sendt videre mod syd til indespærring og nogle til døden i andre tyske koncentrationslejre.

Senere på aftenen lød frihedsbudskabet fra BBC 4. maj 1945 over lejrens højtaleranlæg, og Dannebrog blev atter hejst i projektorbelysning.

De mange deltagere samledes i en af de store barakker, hvor der var dækket til kaffebord.

En sviende skam

Oberst C. G. Bartholdy, Munkemølle, var mindesammenkomstens hovedtaler, og han holdt en både gribende og mænende tale.

Om modstandskampen oplyste taleren bl. a.: — Den vigtigste sabotage under krigen var sprængningerne af jernbanestrækningerne i Jylland. Under hele krigen kørte troppetogene frem og tilbage i Jylland. I 1943 kunne tyskerne føre 50.000 mand igennem Danmark pr. måned, i 1944 var de glade, når de fik 10.000 mand gennem landet. Når større transporter skulle gennem Jylland, måtte tyskerne indsætte ca. 50.000 mand til

bevogtning af jernbanestrækningen, men alligevel lykkedes det de danske sabotører i samarbejde med jernbanens folk at sprænge broer og skinner.

Stilfærdige folk

Om modstandsgrupperne sagde taleren bl. a.: — Hvad var det så for folk, der meldte sig til denne kamp — uden uniform og uden folkerettens beskyttelse med udsigt til fængsel og henrettelse? Ja, det var et jævnt udsnit af det danske folk: arbejdere, landmænd, kontorfolk, ingeniører, læger, præster og lærere, der rykkede ud nat efter nat til modtagelse af våben og sprængstof for bagefter at bruge det til sabotagen. Det var stilfærdige folk. De talte af gode grunde ikke om deres arbejde, og de pralede heller ikke med det bagefter.

Oberst Bartholdy sluttede: — Det var jo en selvfølge, at vi, der havde våben, brugte dem, da vi fik lejlighed dertil, men det var ingen selvfølge for de unge i modstandsbevægelsen, hvoraf mange aldrig havde haft våben i hånden, og som kun med stort besvær først måtte skaffe sig et våben og derefter med endnu større besvær lære at bruge det. Vi står alle i dyb taknemlighedsgæld til disse unge. Ved deres død og deres død tændtes der i de mørke år i sandhed en lysende morgenrøde.

I ODDENSE

Gudstjeneste og samvær i forsamlingshuset

4. maj aftenen blev i Oddense fejret ved aftengudstjeneste i kirken, hvor den konstituerede sognepræst, pastor Johannes Bang, Skive, prædikede over dagens tekst til Kristi himmelfartsdag. Dog kom han også i sin tale ind på begivenhederne og det, der skete hin dag for 22 år siden, da vi igen blev herre i vort eget hus.

I øvrigt sluttede pastor Bang sin prædiken med at oplæse det hydebrev, som af Danmarks biskopper blev sendt ud til menighederne umiddelbart efter freden i 1945.

Efter gudstjenesten i kirken gik man til forsamlingshuset, der var smukt pyntet med blomster og levende lys i vinduerne. Her var der oplæsning af seminarielektor Børge Troelsen, Silkeborg, der i poesi og prosa gav en karakteristisk af Kaj Munk som præst, digter og jæger.

Også lektor Troelsen omtalte minde-aftenen og dens betydning for vort folk.

PÅ SKAMLING

Historisk værk bebudes

Modstandsbevægelsens region III gennemførte i år på smukkeste vis årets 5. maj-tradition ved klokkestablen på Skamling. Strålende sol over nyudsprungne bøge markerede 22 års dagen for befrielsen og ledte tankerne hos deltagerne hen på den oprindelige 5. maj og befrielsen.

Gdr. Kresten Hansen, Langetved, lagde som repræsentant for en af de modstandsfolk, der var med i forreste række, en krans ved klokkestablens mindeplade og gav udtryk for, at man med denne beskedne gestus ville mindes dem, som betalte den højeste pris for den fælles sag. Han sluttede med at citere verset: „Vi mindes stille de tapre døde“.

Efter at klokkerne havde spillet „Prins Jørgens March“, sang forsamlingen „Altid frejdig“, og man samledes på Hotel Skamling.

Her talte kontorchef S. Hoffmann, København, der er formand for fonden for mindesmærket på Skamling.

Region III's historiker, adjunkt Aage Trommer, Odense, omtalte områdets illegale arbejde fra august 1943 til begyndelsen af 1944, herunder bl. a. flytningen af bladvirksomheden til Kolding, og han oplyste, at det historiske værk om regionen under besættelsen formentlig vil udkomme næste år.

VED SKØRPING

Mindehøjtideligheder ved Niels Erik Vangsteds mindesten ved Buderupholmvej

En tur gennem Skørping stationsbys gader den 4. maj om aftenen gjorde det klart, at der endnu er mange, der holder den smukke skik med at sætte lys i vinduerne i hævd. Sjældent, for ikke at sige aldrig, har der været smykket så meget med levende lys, som tilfældet var i år. Var der ikke mange lys alle steder, så var der måske bare et enkelt, men det var meget få, der overhovedet ikke markerede dagen.

Den største begivenhed den 5. maj var som sædvanlig den smukke tradition, som nu for to og tyvende gang blev prak-

E. von FOLSACH
Storskoven
Dronninglund

**SØREN ABRAHAMSEN &
H. P. NIELSEN**
Rådg. ingeniører
Fiskergade 1, Aarhus

MARCIA A/S
Nørre Aaby
Fyn

**HJÆLP DE ÆLDRE
I TRAFIKEN**
Esbjerg

**FARSØ & OMEGNS
SPAREKASSE**
Farsø

BORGERGADE 1
Horsens

**BAADH & WINTHER'S
EFTF. A/S**
Købmagergade 45
København

REVISOR AXEL MØLLER
Borgergade 20, tlf. 1980
Silkeborg

HANS JENSEN'S EFTF.
Trikotagefabrik
Ikast

**DEN DANSKE
LANDMANDSBANK**
Torvet 18 - Esbjerg

**LUNDGAARD
TEGLVÆRK**
Stoholm

HOTEL VASEGAARDEN
Fredecia
Telefon (059) 2 14 66

tiseret af elever og lærere fra Skørping Borger- og Realskole.

I forvejen har alle ca. 400 elever „skillinget“ sammen til en smuk blomsterdekoration med rød-hvide bånd, hvorpå der blot står det ene ord „TAK“ samt Skørping Borger- og Realskole.

Kl. 11 stillede samtlige elever og lærere op med skolens fane i spidsen for i sluttet trop at gå til Niels Erik Vangsteds mindsten ved Buderupholmvej nær skovfogedboligen Hollandshus.

Efter at alle var grupperet om mindestenen, sang man „Jeg elsker de grønne lunde“, hvorpå skoleinspektør E. Andreassen gav en god og udtømmende orientering om alt, hvad der skete i de fem mørke år i Danmarks historie, indtil frihedens time slog for 22 år siden.

Sluttelig sang alle „Altid frejdig, når du går“. Samlet gik alle atter til skolen, hvor der blev givet fri resten af dagen.

Senere på dagen mødtes en lille flok af gamle modstandsfolk for også at markere dagen og nedlægge en buket blomster ved Niels Erik Vangsteds mindsten, der som bekendt står umiddelbart ved det sted, hvor han som den første faldt for tyskernes kugler.

I SVENDBORG

Ikke ved til hadets bål

Ved 4. maj højtideligheden i Svendborg by talte bl. a. lektor Kaj Berner, der bl. a. sagde:

— Jeg vil gerne til den villende og realistiske ungdom fra halvtredserne sige, at vi med ceremonien i dag ikke vil bære ved til noget hadets bål. Vi vil derimod stilsfærdigt minde om, at midt i den splittelse, der præger så meget i dag, er der noget, der binder os sammen, noget ingen ønsker at svingte, nemlig den kultur, vi kalder dansk.

Konstruktiv kritik er altid værdifuld, men der er en tendens til at håne mennesker med en positiv opfattelse af vore nationale værdier, og det er misbrug af de demokratiske rettigheder, for de pågældende glemmer, at det kun er i kraft af, at nogle har haft viljen til at hævde demokratiet, at de nu har frihed til at tænke, tro og tale.

Og det forpligter — også i retning af vort forhold til andre. Jeg finder det dristigt, som nogle undertiden blander sig i andre landes indre forhold. Ofte på et så usigeligt svagt grundlag, at det må

kaldes blåøjet og i øvrigt direkte utilbørligt. Det har ikke noget med demokratisk tankegang at gøre.

Hermed er ikke sagt, at vi ikke skal interessere os for, hvad der foregår omkring os, men reaktionerne bør gå ad de vantede kanaler, hvilket vil sige gennem den valgte regering, sluttede Kaj Berner.

I SØNDERBORG

Tyske ofre mindet

Samtidig med at der ved en højtidelighed på Christianskirkens kirkegård i Sønderborg den 4. maj blev udtalt mindeord over de seks tyske marinesoldater, der blev skudt på deres skib i Sønderborg havn den 4. maj 1945 om aftenen, fordi de nægtede at fortsætte deres krigstjeneste, fortsattes bestræbelserne i Tyskland for at få draget dem, der henrettede de unge mennesker, til ansvar for deres gerning. Foruden de seks, der ligger begravet i Sønderborg, er der fem, som aldrig er fundet.

I THISTED

Flere unge var i år blevet aktiviseret

De unge nøjedes ikke med at bære fakler 4. maj-aftenen. Det traditionelle arrangement i Thisted havde fået et nyt islæt: en gruppe unge fremdrog træk fra besættelsestiden i ord og toner og bidrog dermed til forståelsen af, hvorfor den generation, der oplevede besættelsen, stadig ønsker at mindes befrielsesaftenen.

Ved gudstjenesten i kirken medvirkede et børne- og ungdomskor under ledelse af lærerne Henning Sørensen og Per Knudsen. Pastor Sølvsteen nævnte, at det var en dobbelt fest, man var samlet til. Kristi himmelfartsdag burde fejres på lige linje med jul, påske og pinse. Og så er der mindeaftenen for befrielsen i 1945, som ingen af os, der oplevede den, vil glemme, sagde præsten.

Tilstrømningen til kirken var overvældende stor, og efter gudstjenesten sluttede mange kirkegængere sig til det tog af mere end 400 fakkeltænder, der med FDF's orkester i spidsen marcherede gennem byen. I friluftsteatret tog fakkeltænderne — efter at have tøvet lidt — opstilling på en ny måde: ved tilskuerpladserne i stedet for tidligere på scenen.

Det fine vejr begunstigede højtideligheden, der foregik på en lidt anden måde end tidligere, idet de unge i højere

grad var blevet aktiviseret. Ikke mindst i betragtning af, at ikke alle lærere forbereder deres elever på 4. maj, er det en god idé at få de unge til at virke med.

Spejdere og FDF'ere opførte et sang- og talestykke, der var sammensat af lærer Johs. Hougaard, Hvidbjerg. Det sluttede med klokkeklang og Mads Niensens frihedssang „En lærke letted“.

På frihedsfondens lokalkomités vegne takkede ingeniør P. Vestergaard de unge for deres medvirken og udtalte sin glæde over den store tilslutning. Traditionen tro sluttede højtideligheden med „Altid frejdig“. Så blev faklerne kastet i et bål, der flammede op mellem de høje træer og mindede om den glæde, befrielsen for 22 år siden udløste.

I TIRSTED (ved Rødby)

Tyskeren var ikke vor fjende

I kirken sagde sognepræst V. Herlufsen bl. a.: — Der vil givetvis være nogle mennesker, som ikke kan mindes 4. maj-aftenen for 22 år siden uden bitterhed, men disse mennesker må huske, at det ikke var det tyske folk, der var vor fjende, men derimod en ond åndsmagt, der havde fået tag i dele af det tyske folk, og det var den onde åndsmagt, der var vor sande fjende.

I TRANEBJERG

På 22 års dagen for Danmarks befrielse blev der på Tranebjerg kirkegård på de engelske flyvergrave nedlagt krans af repræsentanter for Den danske Brigade i Sverige. Endvidere blev der sat blomster på de 10 grave af medlemmer af modstandsbevægelsen på Samsø. Gennem de 22 år har denne tradition ikke været brudt.

I VEJLE

4. maj et billede på troen

Mølholm kirke fulgte den smukke tradition med 4. maj gudstjeneste, hvor den ny sognepræst, pastor Knud Holt, prædikede. Kirken var smukt pyntet med forårets spæde løv, og der var brændende kærter bag kirkeruderne.

I dag står vi så overfor Kristi himmelfarts udfordring, hvordan vil vi svare på det? spurgte præsten.

Det kan 4. maj hjælpe os til, fordi vi ikke kan opfatte 4. maj som en gave fra Gud. At vi uden kamp og uden hærgende krig fik lov til at opleve, hvad frihed

ODENSE NY BOGTRYKKERI

Hjallesevej 8, Odense
Tlf. (09) 11 14 27

P. KJÆRSGAARD

Søndergade 1
Kolding

J. ANDERSEN

Arkitektfirma
Skovalléen - Bagsværd

P. NIELSEN

Milnersvej 7, Hillerød

Roskilde Tidende

Stændertorvet 4
Roskilde

**HARALD PETERSEN
& SØNNER**

Emil Møllersgade 79
Horsens

KLAVS NYEMANN

Adelgade 3
Skive

**DANSK JERN- &
Emalleindustri**

Herningvej 102
Silkeborg - Tlf. 3088

COQ d'OR

H. C. Andersens Boulevard 13
København K

og menneskeværd er. Sådan som stemningen greb os aftenen i 1945, hvor en speakers bemærkninger — der ikke tog mere end ét minut — var i stand til at vende op og ned på vor tilværelse.

Sådan er 4. maj os et billede på troen. På samme måde forkynder Kristi himmelfart os, at Kristus er vor konge og herre i dag, og tilsiger os sin frelse og frihed sådan, at vi dag for dag er i stand til at opleve hans frihed og frelse på samme måde, som vi oplevede vor nationale frelse den 4. maj.

Efter prædiken sang man „Gud har fra evighed givet sin søn os til herre“, og gudstjenesten sluttede med „Nu takker alle Gud“.

I VIBORG

Ret og frihed nødvendige

En stor skare fra Viborg og adskillige fra oplandet samledes på den minderige 4. maj aften på Hjultorvet i Viborg.

Sognepræst Jens Kjærsgaard, Bjerri-
ringbro, sagde bl. a.:

Giv mig lov til at nævne, at hvis vi, der oplevede både den 9. april og den 4. maj, ikke vil fortælle vore børn og børnebørn om, hvad de to dage førte med sig, og fortælle dem det sådan, at det griber dem, da vil friheden få meget trange kår hos os.

Vi står sikkert overfor meget store ændringer i Europa, og så vidt vi kan skønne, har man ikke i den romanske verden den samme sans for frihed, som man har i England og i Norden. Måtte denne aften derfor hjælpe os til at huske, at ret og frihed er nødvendig, der som et folk skal fylde sin plads blandt de øvrige folk. Måtte denne aften pånykalde os til at stå vagt netop om retten og om friheden, for da har deres ofre, som døde i kampens tid, ikke været forgæves.

Gud hjælpe os til at elske vort land, sådan som han vil, vi skal det!

☆

På gymnastikhojskolen tændtes 400 levende lys i vinduerne.

I AALBORG

En dag, vi aldrig glemmer

Landsforeningen af Erhvervshæmmede fra Besættelsen nedlagde en krans ved den ukendte koncentrationslejrfanges grav i Mindelunden, og det skete med æresvagt med fakler og foreningens fane smykket med de blå-hvide frihedsfarver.

Den tidligere Stutthof-fange Villy Fuglsang nedlagde sammen med Aalborg-foreningens formand, Frederik Olsen, buketter på samtlige grave og en krans ved den ukendte koncentrationslejrfange.

En dag, vi aldrig glemmer

— I dag samles tusinder Danmark over for at mindes den 4. maj, da Danmark blev frit, men vi mindes også dem, der ikke kom til at opleve denne dag, sagde Villy Fuglsang. Dette er en dag, som vi aldrig glemmer. Det er en dag, vi skal mindes, men vi skal også lære det, vi lærte dengang, videre til ungdommen i dag.

Vi lovede dem, der måtte betale prisen, at det, som vi lærte i de mørke år, aldrig må ske igen.

I dag mindes vi dem, der betalte med deres liv for Danmarks frihed, men de minder også os om, at vi hver for sig skal kæmpe for den frihed, vi har opnået og ønsker at have i fremtiden.

LIDELSERNE I DE TYSKE

KZ-LEJRE

Skoleinspektør Frovin Jørgensen, Kolding, har i „Byrådsbogen 1965—66“, der lige er udsendt, skrevet nogle skitser fra sine oplevelser i den nazistiske koncentrationslejr Sachsenhausen i 1944 og 45.

Det er autentiske skildringer af, hvordan en koldingenser oplevede de umenneskelige forhold under et ubeskriveligt fysisk og psykisk pres, som ingen af de indespærrede havde nogen udsigt til at blive befriet ud af. Begivenhederne er ikke nedskrevet i streng kronologisk orden og navnene dækker ikke over bestemte personer, hedder det.

Såvel den fysiske som den psykiske tortur, de mange tusinde fanger daglig var udsat for, skildres indgående. Adskillige blev drevet til vanvid, og tusinder omkom under den brutale behandling, de var udsat for fra umenneskelige lejr-lederes side.

Den 20. marts slog frihedens time for danskerne og nordmændene, da nazisternes magt var ved at være brudt og de hvide busser under svensk ledelse holdt uden for lejrrporten. Men hvilke lidelser var ikke gennemlevet, inden man nåede så vidt?

Der er skrevet adskillige bøger om

livet i koncentrationslejrene. Den foreliggende beretning følger sig ind i rækken som et vidnesbyrd om, hvad også mange fra Kolding måtte igennem under den nazistiske besættelse af Danmark.

FRIHEDSMUSEET FLYTTEDE TIL BOV

Stort besøg allerede den første dag.

I overværelse af en lang række repræsentanter fra den lokale modstandsbevægelse og civile og militære myndigheder åbnedes den 4. maj udstillingen „Minder fra frihedskampen“ i Idrætshallen i Bylderup-Bov, kun få kilometer fra den dansk-tyske grænse og et af de steder i grænseegnen, hvor de dansksindede havde den hårdeste kamp i de fem forbandede år mod hjemmetyskere og „danske“ medløbere, der hyldede førerne fra D. N. S. A. P.

Idrætshallen er velegnet til udstillinger, og det kan siges, at det var en meget smuk og meget omfattende udstilling, der var arrangeret af hjemmevernens udstillings-afdeling under Bruno Mortensens ledelse i samarbejde med Frihedsmuseet i København.

De fremmødte blev budt velkommen af Frihedsmuseets leder, museumsinspektør, dr. phil. Aage Rousell, der udtrykte sin glæde over, at det var lykkedes at arrangere udstillingen på så fremragende en måde, og rettede en tak til hjemmevernet og de lokale arrangører.

Dr. Rousell udtalte videre, at han i begyndelsen ikke havde været tilhænger af oprettelsen af et særligt museum for frihedskampen. Men som årene var gået, havde han ændret opfattelse. Museet for Danmarks Frihedskamp 1940—45 var i dag et af de mest besøgte museer i Danmark. Museet havde sin særlige stemning. De besøgende gik ikke højroset omkring, men gik hele museet igennem og blev grebet af konfrontationen med krigens dage.

Første arrangement i sin art

Som repræsentant for Idrætshallen udtalte lærer Tage Madsen, at hallen normalt dannede rammen om sportslig udfoldelse, men det glædede ham, at den også egnede sig til an-

GRAND AUTO-SERVICE
v/ K. A. Damgaard
Tlf. Thisted 1473
GULF-SERVICE
Tlf. Thisted 2380

CHR. N. ERLANDSEN
Skibsproviertering
Vesterø Havn
Læsø

J. HOLMSTRUP's
TANDEKNIK
Torvet 1, Lemvig
Tlf. (078) 2 02 45

EJNAR HUNDAHL
Isenkram
Fredensborg
Tlf. (03) 28 01 02

HILLERØD METALSTØBERI
Hillerød
Tlf. (03) 26 08 58

ENGELSK
BEKLÆDNINGSMAGASIN
v/ Johs. Andersen
Stationsvej 35 - Ballerup
Tlf. 97 00 11

HENRY BERTELSEN
El-installatør
Østergade 5 - Struer

RANDERS
BYOMNIBUSSER A/S

RØDEKRO SAVVÆRK A/S

ALLIANCE
Elektrisk Installations Akts.
Østerbrogade 54 C, Kbh. Ø.
Tlf. Tria 5700

HELLUM-HINDSTED
HERREDERS SPAREKASSE
Bælum

WALTRICH A/S
Abildager 19—21
Glostrup

GUNNAR MØLLER
Autolakereri
Helgolandsgade 14 - Aarhus

KELSEY OTZEN
Tangeparken
Ribe

KAJ BRAAD
Boghandel
Kongensgade 87 - Esbjerg

E. THOMSEN
Bagermester
Mellemgade 20 - Skærbæk

TH. FRYDENDAHL PEDERSEN
Købmand
Hvide Sande pr. Ringkøbing

AKKUMULATOR-
FABRIKKEN
OLYMPIA
Ringkøbing

A. ESPERSEN A/S
Fiskeeksport
Sydhavnen - Rønne

MISSIONSHOTELLET
Torvet 8
Ringkøbing

F. JOHANSEN
H. Egedesvej 6
Aarhus

BAGERMESTRENS
RUGBRØDSFABRIK
Randers

M. MACKEPRANG
Spodsbjergvej 11
Rudkøbing

TRICOTAGEFORRETNINGEN
„JYDEN“
Hovedvejen 102, Glostrup
Tlf. 96 02 73

Smedemester
HANS HELGE MARTINSEN
Dalby pr. Haslev

HOBBO RUTEBILSTATION

A/S SAYMØLLEN
Ullerslev

HOKI A/S
Horsens

VARDE REVISIONS- &
REGNSKABSKONTOR
Vestergade 15 - Varde

Udsnit af deltagerne ved åbningen af udstillingen. I forgrunden til venstre ses dr. Roussell.

det. Udstillingen var det første arrangement af denne art. Så vidt han kunne se, var modstandskampens historie skildret på en anskuelig og levende måde, og han sluttede med at takke Frihedsmuseet og hjemmeføreren for, at man havde begyndt udstillingen i Bylderup-Bov.

Som repræsentant for den sønderjydske modstandsbevægelse talte lektor Otto Høyer, Tønder. Lektor Høyer begyndte med at mindes oberst i grænsegendarmeriet Paludan Müllers heltmodige kamp i maj 1944 mod tyskerne i Gråsten. Lektor Høyer omtalte de særlige kår, modstandskampen havde haft i Sønderjylland, hvor det måske tog lidt længere tid, inden man kom i gang, end andre steder, men man måtte ikke glemme de specielle forhold, der her gjorde sig gældende: Kampen fra 1864 til 1920 var ublodig. Den gik ud på gennem nærløshed i dansk ånd og tankegang at modstå det tyske tryk. Denne metode troede de fleste til at begynde med kunne anvendes igen.

Dertil kom problemerne med det tyske mindretal, som for størstedelens vedkommende havde modtaget besættelsesmagten med begejstring. Disse fænomener gjorde, syntes man, aktiv modstand noget problematisk.

Den aktive modstandskamp måtte begynde uden for Sønderjylland, men begyndelsen her blev gjort i juni 1943, hvor de første bomber sprang i lokomotivremissen i Tønder.

Jernbanesabotagen blev sønderjydernes virksomste indsats i modstandskampen, hvor landsdelens en-

keltsporede jernbaner var meget sårbare. Det aktive modstandsarbejde kom først rigtigt i system, da man i samråd med englænderne inddelte landet i 6 regioner, hvoraf Sønderjylland op til en linie fra Varde nord om Kolding blev til region III, ofte kaldet „Den lille region med de store vanskeligheder“.

Region III revet op flere gange

Det lykkedes flere gange tyskerne — med gestapohovedkvarter i Kolding og afdelinger i Aabenraa og Haderslev — at rive regionen op, så man måtte begynde forfra flere gange under delvis ny ledelse.

Lektor Høyer mindedes regionens chef, nu afdøde general Aage Højland Christensen, og fortsatte:

— At nævne andre navne end hans forekommer mig ikke at være rigtigt, idet den menige deltager i modstandskampen var besjælet af den samme kampånd og uforfærdethed som lederne.

Regionens mandskab talte ved krigens afslutning ca. 4500 mand, klar til indsats med våben i hånd, foruden de mange, der på anden vis gjorde et stort arbejde for modstandsbevægelsen.

Man har af og til fablet om, at en eller anden gruppe af borgere her i

Skiltet opsættes udenfor Bylderup-hallen.

HENRY HENRIKSEN A/S
Murer- & entreprenørforretning
Enghavevej 60, Ikast

Mac Baren

De 3 mest solgte Mac Baren tobakker

BRDR. DAHL'S
TAPETFABRIK
Blaagaardsgade 32, Kbh. N.
Tlf. 39 11 00

ASSERBOHUS KOSTSKOLE
Liseleje pr. Frederiksværk
(Forstander Jacob Friis)
Tlf. (03) 346 Liseleje 533

IB MOGENSEN
Landsretssagfører
Vordingborg
Tlf. (03) 775 Vordingborg 91

FREDERIKSBORG APOTEK
Slotsgade 19 - Hillerød
Tlf.: (03) 26 01 42
" (03) 26 21 93

HADSTEN HØJSKOLE
Hadsten

SKÆLSKØR JERNSTØBERI
Skælskør
Tlf. (03) 59 41 04

KNUD SMITH
Købmand
Holmegade 11, Ulfborg

HUNDESTED KULIMPORT A/S
Hundested
Tlf. (03) 336 Hundested 200

FLEMMING EFTERSKOLE
Flemming

K. FRIIS og
E. MOLTKE NIELSEN
Tordenskjoldsgade 21, Aarhus

BOGLADEN
v/ F. Kibsgaard
Adelgade 23, Hobro

Sønderjylland var rigt repræsenteret i modstandsbevægelsen, mens andre meget lidt. Det er ikke rigtigt, *der var deltagere fra alle samfundslag* og alle danske befolkningsgrupper, og der fandtes intet skel imellem dem. Alle trak på samme hammel og havde samme mål for deres arbejde: Et frit land!

Sammenhold og tillid

Der var et sammenhold og en tillid til hinanden, som måske var noget af det mest opløftende ved modstandskampen. Alle var villige, også villige til at betale den eventuelle pris, det kunne koste at være med til at gøre vort land frit.

— Og det kostede noget også for region III: 415 blev fængslet af Gestapo, 10 såret under aktion, 17 dræbt ved sammenstød med fjenden, 38 døde i kz-lejre, 7 henrettet af tyskerne.

Danmark blev frit, og vi kan takke modstandskampen for, at vi igen kom til at indtage vor gamle ærefulde plads blandt nationerne. Det er derfor både rigtigt og rimeligt, at vi — som det gøres gennem denne udstilling — mindes årene fra 1940—45.

Den egentlige åbningstale holdtes af oberst R. M. Larsen, Haderslev, der udtalte, at skyggerne er ved at blive lange for os, der var med dengang, men erindringen om disse år er ikke svækket. Den opvoksede generation har ikke oplevet det samme som vi. Har de ikke ret, når de siger, at vi er blevet for gamle, og at vi lever for meget i fortiden? Og obersten fortsatte:

— Det er min opfattelse, at ethvert folks, enhver nations fremtid har sin rod i fortiden, eller sagt med andre ord: Ved at betragte og vurdere fortiden, så opnår man rimelige muligheder for at forme fremtiden uden de fejltagelse, man måtte finde uden de begået af tidligere slægtled.

Vi er i dag samlet om åbningen af udstillingen af minder fra frihedskampen. Har en sådan udstilling betydning for ungdommen i dag? Mit svar må blive et afgjort ja. Thi udstillingen er et synligt resultat fra frihedskampen, den frihedskamp, der blev en direkte følge af vort lands forsyndelser og efterladenskab i for-

svarsmæssig henseende. Udstillingen er et vidnesbyrd om, at der i vort land i en tid, hvor nationens pulsslag var ved at gå i stå — fremstod danske kvinder og mænd fra alle kredse i vort samfund, mennesker der ikke stiltiende ville vandre med åget, men som gjorde modstand overfor alt det, som Hitler og hans håndlangere stod for.

Kammeratskab og sammenhold

Obersten udtalte videre, at kammeratskabet og sammenholdet fra undertrykkelsesårene lever videre i det danske hjemmeværn i dag, og mindede om sønderjydernes gamle kampsang: „For de gamle, der faldt, er der ny overalt!“ som også gjaldt for hjemmeværnet i dag.

Obersten havde tillid til ungdommen, men advarede mod Holger Danske-mentaliteten, for når klokken er faldet i slag, så er det for sent at springe op og spænde bælte. Med de krigsmetoder, der nu anvendes, må vi hver dag være forberedt. Obersten sluttede med at sige:

— De ting, vi her i dag vil få at se, taler til os og bærer vidnesbyrd om danske kvinder og mænd, der kæmpede, og hvoraf mange gav det dyrebareste et menneske kan give, livet — de gav det, for at vi kunne leve.

Måtte deres indsats aldrig blive glemt, og måtte Frihedsmuseet med alle disse dyrebare minder, som jeg håber stadig må øges ved bidrag, være med til at fremholde for dansk ungdom til enhver tid: At freden, den får man ikke foræret, den skal der kæmpes for hver evig eneste dag.

Udstillingen, der var åben til og med den 21. maj, blev straks mødt med stor interesse, og på den første dag var der over 600 gæster udover de officielt indbudte.

Mange skoler havde meldt deres besøg på udstillingen, hvor børnene blev vist rundt under kyndig vejledning, og hvor der i tilslutning til omvisningen blev vist film. En række foredragsholdere fra modstandsbevægelsen havde givet tilsagn om at tale på udstillingen.

Om aftenen den 4. maj var der møde i forsamlingshuset i Bylderup-

Bov, hvor Frode Jakobsen holdt foredrag for en fyldt sal. Derefter var der fakkeltog gennem byen. Det sluttede foran Idrætshallen, hvor dr. Roussell holdt båletalen.

NK.

Rekordbesøg i Ryvangen

30.000 besøgte Mindelunden den 4. maj.

4. maj-aftenen i Ryvangen fik et enestående smukt forløb.

Kl. 18 begyndte en gruppe små piger fra Bispebjerg skole at lægge blomsterbuketter på hver enkelt grav. De havde ialt 325 buketter med forårets blomster at fordele, så ingen grav eller mindeplads blev glemt.

Kl. 18,30 fortsattes med at tænde lys på alle gravene. På stolperne ved indhegningerne blev der sat stearinlys fakler, og både de store og de mindre lys holdt hele aftenen.

Kl. 20 indledte orkestret Concord med koraler og fortsatte aftenen igennem, idet koraler og nationale melodier vekslede. Det var i den seriøse stil, men sådan at alle fik et udbytte af at lytte.

Mange fandt vej ned til peletonerne. Vi havde fået lov til at åbne ned til pladsen, og det var godt, for alt for få danskere har været på dette sted.

Tilstrømningen overgik alle andre 4. maj-dage. Den begyndte allerede klokken 18, og hele aftenen igennem var der en kolossal tilstrømning, så der en overgang ligefrem var trængsel.

Skønmæssigt var der omkring 30.000 i Ryvangen denne aften.

At tilslutningen var så overvældende stor, kan vel skyldes flere ting. Nu var det helligdag, så næsten alle kunne komme. Desuden var vejret i sig selv en opfordring til at tage en tur hjemmefra. Måske betød det også noget, at arrangementet var bedre bekendtgjort end tidligere.

Det var „Kammeraternes Hjælpesfond“ i samarbejde med „Landsforeningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen“, der førte arrangementet igennem.

Der skal skaffes 100.000 kr. til museet i Frøslev

Forbindelse søges med tidligere fanger

Fra mødet, hvor man fik pressen i tale for at skabe interesse for museet i Frøslev. Fra venstre: Direktør Erik Nyegård, dr. Åge Roussell, major P. C. Gabriel samt major K. Feilberg.

Nationalmuseet og Frihedsmuseet er stærkt interesseret i bevarelsen af en karakteristisk del af Frøslevlejren, og Frihedsmuseet er i stand til at påtage sig administrationen, oplyste museets direktør, dr. Åge Roussell på et orienterende møde, som initiativtagerne til oprettelsen af lejr-museet har holdt i København.

En større kreds af gamle Frøslev-fanger er blevet enige om, at de gamle fanger i denne koncentrationslejr nord for den tyske grænse burde søge at skaffe midlerne til etableringen af museet og derefter forære det til staten, oplyser det nedsatte økonomi-udvalgs formand, direktør Erik Nyegård, Søborg.

Man stiler mod bevarelse af hovedvagtårnet, der sammen med en af fangebarakkerne skal indeholde selve museet, mens der i en anden barak skal skabes et billede af tilværelsen i lejren 1944—45 ved at tilbageføre barakken til dens oprindelige interiør.

I nærheden af tårnet skal der rejses en sten med navnene på de Frøslev-fanger, der blev sendt til Tyskland og som ikke vendte tilbage. Midlerne hertil er indsamlet af ritmester A. Malling-Jacobsen og overskydende

beløb vil blive skænket til Frøslevlejrens museum.

Udvalget har skrevet til en række offentlige myndigheder for at få deres billigelse. Endnu har man ikke fået endeligt tilsagn, selv om imødekomende svar er indløbet fra flere ministerier og myndigheder, oplyste direktør Erik Nyegård.

Indretningen af museet vil formentlig koste 100.000 kr. Hvad en indsamling måtte indbringe herudover hensættes til et fond for museets drift.

I det sidste par år har man indsamlet ting fra lejrtiden, og der er nu samlet så mange effekter, at grundlaget for et museum er der, oplyser major P. C. Gabriel. Tillige skal museet rumme ting udlånt fra Frihedsmuseet.

Initiativtagerne har fået tilsagn om norsk støtte til museumsplanen, bl. a. fra kronprins Harald og en del af de 1.300 nordmænd, der under krigen passerede igennem lejren.

Arrangørernes hovedproblem er, hvordan de kommer i forbindelse med de gamle lejr-kammerater, for man råder kun over adresserne på et mindretal af dem, siger direktør E. Nyegård.

Overtelegrafmester Th. Antonsen siger, at det er indlysende, at gamle Frøslev-fanger selv må betale museets oprettelse.

— Mange gamle fanger er døde, men vi håber, at deres efterladte vil sætte dem et minde i Frøslev ved også at sende et bidrag.

Alle beløb til indsamlingen kan indbetales til postgirokonto 7060, Frøslevlejrens Museum pr. Fårhus.

På talonens bagside anføres fangens fulde navn, fødselsdag og -år. Er vedkommende død, beder økonomi-udvalget om, at datoen for dødsfaldet tillige anføres.

De navne, der modtages på den måde, vil blive opført i en bog, der fremlægges i museet. Det er initiativtagernes håb, at bogen vil blive så komplet som mulig.

De erhvervshæmmede

„DET SOCIALE UDVALG“ indenfor Landsforeningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen har kontortid mandag 19—21 samt torsdag 12—14, St. Kannikestræde 10, København K., tlf. Minerva 1336.

15 2